106610 ـ نمی‌دانسته کار کردن در بانک [ربوی] حرام است

سوال

من نمی‌دانستم کار کردن در بانک حرام است، اما الان توبه کرده و از این کار بیرون آمده‌ام. حکم پولی که در مدت اشتغال در بانک به دست آورده‌ام چیست؟ آیا این پول حرام است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

مادامی که نمی‌دانستی این کار حرام است و به مجرد دانستن این موضوع از این کار بیرون آمده‌ای لازم نیست این پول را از اموالت خارج کنی و اشکالی ندارد از آن استفاده کنی، زیرا الله متعال پس از تبیین حرمت ربا می‌فرماید:

فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ [بقره: ۲۷۵]

(پس هرکس اندرزی از جانب پروردگارش به او رسید و [از رباخواری] دست کشید، آنچه گذشته از آن اوست).

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید: "از این آیه می‌توان دانست: هر چه انسان پیش از علم به حرمت ربا از این راه به دست آورده برایش حلال است، ولی به شرط آنکه توبه کند و دست از این کار بکشد" (تفسیر سورة البقرة: ۳/ ۳۷۷).

علمای کمیسیون دائمی فتوا گفته‌اند:

"درباره‌ی مدتی که در بانک کار می‌کردی امیداوریم که الله متعال گناهش را بر تو ببخشاید و [استفاده از] پولی که در این مدت به دست آورده‌ای گناهی برای تو ندارد، چون نسبت به حکم آن آگاهی نداشته‌ای"

شیخ عبدالعزیز بن باز، شیخ عبدالرزاق عفیفی، شیخ عبدالله بن غدیان، شیخ عبدالله بن قعود (فتاوی اللجنة الدائمة: ۱۵/ ۴۶).

همیچنین گفته‌اند:

«اگر اینطور که شما گفته‌اید باشد، یعنی پس از آگاهی از عدم جواز اشتغال در بانک، این کار را رها کرده‌اید، تملک پولی که برای کار در این چند ماه دریافت کرده‌اید اشکالی ندارد و لازم نیست آن را صدقه بدهید و همان توبه کافی است ـ الله متعال ما و شما را ببخشاید ـ زیرا می‌فرماید: وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى

اللَّهِ (و الله داد و ستد را حلال و ربا را حرام گردانیده است. پس هر که اندرزی از جانب پروردگارش به او رسید و [از رباخواری] باز ایستاد، آنچه گذشته از آنِ اوست، و کارش به الله واگذار می‌شود)».

شیخ عبدالعزیز بن باز، شیخ عبدالرزاق عفیفی، شیخ عبدالله بن غدیان، شیخ عبدالله بن قعود (فتاوى اللجنة الدائمة: ۱۵/ ۵۰ ـ ۵۱).